EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 24.5.2023
COM(2023) 617 final

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Madžarske za leto 2023 in mnenje Sveta o konvergenčnem programu Madžarske za leto 2023

{SWD(2023) 617 final}

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Madžarske za leto 2023 in mnenje Sveta o konvergenčnem programu Madžarske za leto 2023

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik[1] ter zlasti člena 9(2) Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij[2] ter zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta[3], s katero je bil vzpostavljen mehanizem za okrevanje in odpornost, je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem za okrevanje in odpornost državam članicam zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb s pomočjo fiskalne spodbude, ki jo financira EU. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra prispeva h gospodarskemu in socialnemu okrevanju ter izvajanju trajnostnih reform in naložb, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda ter krepitev odpornosti gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v EU ter podpiranju nadaljnjega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic. V skladu s členom 11(2) Uredbe (EU) 2021/241 je bil najvišji finančni prispevek na državo članico v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost posodobljen 30. junija 2022.

---

1 UL L 209, 2.8.1997, str. 1.

2 UL L 306, 23.11.2011, str. 25.

3 Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).

(2) Komisija je 22. novembra 2022 sprejela letni pregled trajnostne rasti za leto 2023[4], ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2023. Evropski svet je 23. marca 2023 potrdil prednostne naloge iz pregleda v zvezi s štirimi razsežnostmi konkurenčne trajnostnosti. Komisija je 22. novembra 2022 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2023, v katerem je Madžarsko opredelila kot eno od držav članic, za katere meni, da so jih ali bi jih lahko prizadela neravnotežja ter bo zanje treba opraviti poglobljeni pregled. Komisija je sprejela tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja, ki ga je Svet sprejel 16. maja 2023, ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2023, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic ter ki ga je Svet sprejel 13. marca 2023.

(3) Čeprav gospodarstva EU izkazujejo izredno odpornost, geopolitične razmere še naprej negativno vplivajo nanje. Ob trdni podpori, ki jo EU izkazuje Ukrajini, so ekonomske in socialne politike EU v kratkoročnem obdobju osredotočene na zmanjšanje negativnega učinka energetskih šokov na ranljiva gospodinjstva in podjetja, v srednjeročnem obdobju pa na nadaljnja prizadevanja za uresničitev zelenega in digitalnega prehoda, podpiranje trajnostne in vključujoče rasti, zaščito makroekonomske stabilnosti ter povečanje odpornosti. Močan poudarek je tudi na povečanju konkurenčnosti in produktivnosti EU.

(4) Komisija je 1. februarja 2023 izdala sporočilo z naslovom *Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora za neto ničelno dobo*[5], da bi spodbudila konkurenčnost neto ničelne industrije EU in podprla hiter prehod na podnebno nevtralnost. Načrt dopolnjuje tekoča prizadevanja v okviru evropskega zelenega dogovora in načrta REPowerEU. Cilj načrta je vzpostaviti bolj podporno okolje za okrepitev proizvodne zmogljivosti EU za neto ničelne tehnologije in izdelke, ki so potrebni za doseganje ambicioznih podnebnih ciljev EU, ter zagotoviti dostop do ustreznih kritičnih surovin, med drugim z diverzifikacijo virov, ustreznim izkoriščanjem geoloških virov v državah članicah in čim večjim recikliranjem surovin. Temelji na štirih stebrih: predvidljivem in poenostavljenem regulativnem okolju, pospešitvi dostopa do financiranja, izboljšanju spretnosti ter odprti trgovini za odporne dobavne verige. Komisija je 16. marca 2023 objavila tudi sporočilo *Dolgoročna konkurenčnost EU: pogled v obdobje po letu 2030*[6], ki je strukturirano na podlagi devetih dejavnikov, ki se medsebojno krepijo, da bi si prizadevali za regulativni okvir, ki krepi rast. Določa prednostne naloge politike, katerih cilj je dejavno zagotavljati strukturne izboljšave, dobro usmerjene naložbe in regulativne ukrepe za dolgoročno konkurenčnost EU in njenih držav članic. Spodaj navedena priporočila pomagajo obravnavati te prednostne naloge.

(5) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se v letu 2023 nadalje razvija v skladu z izvajanjem mehanizma za okrevanje in odpornost. Celovito izvajanje načrtov za okrevanje in odpornost ostaja bistveno za doseganje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra, saj načrti obravnavajo vsa v zadnjih letih izdana zadevna specifična priporočila za države ali pomemben del teh priporočil. Specifična priporočila za države iz let 2019, 2020 in 2022 ostajajo enako relevantna tudi za načrte za okrevanje in odpornost, kot so bili dopolnjeni, posodobljeni ali spremenjeni v skladu s členi 14, 18 in 21 Uredbe (EU) 2021/241.

---

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

(6) Cilj uredbe o REPowerEU[7], sprejete 27. februarja 2023, je čim prej odpraviti odvisnost EU od uvoza ruskih fosilnih goriv. To bo prispevalo k energetski varnosti in diverzifikaciji oskrbe EU z energijo, hkrati pa povečalo uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energijsko učinkovitost. Uredba državam članicam omogoča, da v svoje nacionalne načrte za okrevanje in odpornost vključijo novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje načrta REPowerEU. Prispevale bodo tudi k spodbujanju konkurenčnosti neto ničelne industrije v EU, kot je opisano v industrijskem načrtu v okviru zelenega dogovora za neto ničelno dobo, ter k obravnavanju specifičnih priporočil za države v zvezi z energijo, izdanih državam članicam v letu 2022 oziroma po potrebi v letu 2023. Uredba o REPowerEU uvaja novo kategorijo nepovratne finančne podpore, ki je na voljo državam članicam za financiranje novih reform in naložb, povezanih z energijo, v okviru njihovih načrtov za okrevanje in odpornost.

(7) Komisija je 8. marca 2023 sprejela sporočilo, ki zagotavlja smernice za fiskalno politiko za leto 2024. Njegov cilj je podpreti države članice pri pripravi programov stabilnosti in konvergenčnih programov ter s tem okrepiti usklajevanje politik[8]. Komisija je v sporočilu navedla, da bo splošna odstopna klavzula Pakta za stabilnost in rast deaktivirana konec leta 2023. Pozvala je, naj se v obdobju 2023–2024 vodijo fiskalne politike, ki zagotavljajo srednjeročno vzdržnost dolga in trajnostno povečanje potencialne rasti. Države članice so bile pozvane, naj v svojih programih stabilnosti in konvergenčnih programih za leto 2023 navedejo, kako bodo njihovi fiskalni načrti zagotovili upoštevanje referenčne vrednosti primanjkljaja v višini 3 % BDP ter verodostojno in nadaljnje zmanjševanje dolga ali srednjeročno ohranjanje preudarne ravni dolga. Komisija je države članice pozvala, naj postopno odpravijo nacionalne javnofinančne ukrepe, uvedene za zaščito gospodinjstev in podjetij pred šokom zaradi cen energije ter pri tem začnejo z najmanj ciljno usmerjenimi. Poudarila je, da bi morale države članice, če bi bilo treba podporne ukrepe zaradi obnovljenih pritiskov na cene energije podaljšati, te ukrepe veliko bolj ciljno usmeriti kot v preteklosti, in sicer v ranljiva gospodinjstva in podjetja. Komisija je predlagala, da bi bila priporočila glede javnih financ kvantitativna in diferencirana ter oblikovana na podlagi neto primarnih odhodkov, kot je predlagala v sporočilu o usmeritvah za reformo okvira ekonomskega upravljanja EU[9]. Priporočila je, naj vse države članice še naprej ščitijo nacionalno financirane naložbe in zagotavljajo učinkovito uporabo sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih sredstev EU, zlasti v luči zelenega in digitalnega prehoda ter ciljev glede odpornosti. Komisija je navedla, da bo Svetu predlagala, naj spomladi 2024 na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 in v skladu z obstoječimi pravnimi določbami začne postopke v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju.

(8) Komisija je 26. aprila 2023 predstavila zakonodajne predloge za izvedbo celovite reforme pravil EU o ekonomskem upravljanju. Osrednji cilj teh predlogov je z reformami in naložbami okrepiti vzdržnost javnega dolga ter spodbujati trajnostno in

---

7 Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1).

8 Sporočilo Komisije Svetu: Smernice za fiskalno politiko za leto 2024, COM(2023) 141 final z dne 8. marca 2023.

9 COM(2022) 583 final.

vključujočo rast v vseh državah članicah. Namen predlogov je državam članicam zagotoviti večji nadzor nad zasnovo njihovih srednjeročnih načrtov, hkrati pa vzpostaviti strožji sistem izvrševanja za zagotovitev, da države članice izpolnjujejo zaveze, ki so jih sprejele v svojih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtih. Cilj je zakonodajno delo dokončati v letu 2023.

(9) Madžarska je 11. maja 2021 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je v skladu s členom 19 Uredbe (EU) 2021/241 in na podlagi smernic za ocenjevanje iz Priloge V k navedeni uredbi ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost. Svet je 15. decembra 2022 sprejel sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Madžarsko[10]. Izplačilo obrokov je pogojeno s sklepom Komisije, sprejetim v skladu s členom 24(5) Uredbe (EU) 2021/241, da je Madžarska zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje, določene v Izvedbenem sklepu Sveta. Predpostavlja se, da so mejniki in cilji zadovoljivo izpolnjeni, če zadevna država članica ni razveljavila ukrepov.

(10) Madžarska je 2. maja 2023 predložila nacionalni reformni program za leto 2023 in konvergenčni program za leto 2023 v skladu s členom 8(1) Uredbe (ES) št. 1466/97. Programa sta bila ocenjena skupaj, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost. V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241 nacionalni reformni program za leto 2023 odraža tudi polletno poročanje Madžarske o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost.

(11) Komisija je 24. maja 2023 objavila poročilo o državi za Madžarsko za leto 2023[11]. V njem je ocenila napredek Madžarske pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo, ki jih je Svet sprejel med letoma 2019 in 2022, ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost na Madžarskem. Na podlagi te analize so bile v poročilu o državi opredeljene vrzeli v zvezi z izzivi, ki jih načrt za okrevanje in odpornost ne obravnava ali jih obravnava le delno, kot tudi novimi in nastajajočimi izzivi. V njem je bil ocenjen tudi napredek Madžarske pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic, pa tudi pri doseganju krovnih ciljev EU glede zaposlovanja, spretnosti in zmanjševanja revščine ter ciljev trajnostnega razvoja ZN.

(12) Komisija je za Madžarsko opravila poglobljeni pregled v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011 in rezultate objavila 24. maja 2023[12]. Ugotovila je, da na Madžarskem obstajajo makroekonomska neravnotežja. Povečale so se zlasti ranljivosti, povezane z zelo močnimi pritiski na cene ter potrebami po zunanjem in državnem financiranju, ki so znatne. Inflacija se je znatno zvišala in se še ni začela vidno umirjati. Če bi inflacija ostala visoka daljše obdobje, bi dodatno ogrozila stroškovno konkurenčnost, prav tako bi lahko ostali visoki tudi stroški financiranja. Velik primanjkljaj na tekočem računu se je močno povečal zaradi višjih cen energije v letu 2022, prav tako se je povečal kratkoročni zunanji dolg. Izboljšanje tekočega računa letos in naslednje leto je odvisno od pričakovanega nadaljnjega umirjanja cen energije, vendar naj bi primanjkljaj na tekočem računu v letih 2023 in 2024 kljub temu ostal nezanemarljiv. Za dinamiko na tekočem računu je pomembna velika energetska intenzivnost gospodarstva. Javnofinančni primanjkljaj je velik, vendar je le delno

[10] Izvedbeni sklep Sveta z dne 15. decembra 2022 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Madžarsko (ST 15447/2022**;** ST 15447/2022 ADD 1).

[11] SWD(2023) 617 final.

[12] SWD(2023) 639 final.

posledica odzivov politike na pandemijo in energetske krize, in je vzrok za večino zadolževanja gospodarstva v tujini. Delež javnega dolga v BDP se je zmanjšal zaradi izrazite nominalne rasti BDP, ki pa jo lahko ogrozijo upočasnitev dejavnosti in vztrajno visoki primanjkljaji. Stroški državnega zadolževanja so se od leta 2021 zvišali, poleg tega državo vse bolj bremenijo stroški za obresti, medtem ko je zapadlost dolga še vedno razmeroma nizka. Cene stanovanjskih nepremičnin so se v petih letih podvojile, vendar se je rast cen konec leta 2022 ustavila. Kljub temu se zdi, da je verjetnost znatnega padca nominalnih cen omejena zaradi majhne zadolženosti gospodinjstev, pa tudi zaradi trenutne visoke inflacije. Zaradi neskladnosti politik so se ugotovljene ranljivosti še povečale. Učinkovito usklajevanje in jasna razmejitev makroekonomskih politik, ki temeljijo na trdnem institucionalnem okviru politike, sta ključnega pomena za zaščito fiskalne in zunanje vzdržnosti ter za utrditev pričakovanj. Pričakuje se, da bo pravočasno in celovito izvajanje strukturnih reform, vključenih v načrt Madžarske za okrevanje in odpornost, pripomoglo k zmanjšanju makroekonomskih ranljivosti ter podprlo rast in prilagajanje v srednjeročnem obdobju.

(13) Po podatkih, ki jih je potrdil Eurostat[13], se je primanjkljaj sektorja država na Madžarskem med letoma 2021 in 2022 zmanjšal s 7,1 % BDP na 6,2 %, dolg sektorja država pa se je od konca leta 2021 do konca leta 2022 zmanjšal s 76,6 % BDP na 73,3 %. Komisija je 24. maja 2023 objavila poročilo v skladu s členom 126(3) PDEU[14], v katerem je obravnavala proračunski položaj Madžarske, saj je primanjkljaj sektorja država leta 2022 presegel referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe. V poročilu je bilo ugotovljeno, da merilo glede primanjkljaja ni izpolnjeno. Komisija v skladu s sporočilom z dne 8. marca 2023[15] spomladi 2023 ni predlagala začetka novih postopkov v zvezi s čezmernim primanjkljajem; navedla je, da bo Svetu predlagala, naj spomladi 2024 na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 začne postopke v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju. Madžarska bi morala to upoštevati pri izvrševanju proračuna za leto 2023 in pripravi proračuna za leto 2024.

(14) Na saldo sektorja država so vplivali ukrepi fiskalne politike, sprejeti za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic zvišanja cen energije. Leta 2022 so taki ukrepi, ki zmanjšujejo prihodke, vključevali znižanje trošarin za goriva, medtem ko so taki ukrepi, ki povečujejo odhodke, vključevali subvencije za javna podjetja za izgube, nastale zaradi kapic na cene energije za gospodinjstva, in sheme podpore za energetsko intenzivna podjetja. Stroški teh ukrepov so se delno izravnali z novimi davki na nepričakovane dobičke proizvajalcev in dobaviteljev energije, in sicer z začasnim davkom na razliko med nafto Brent in Urals, začasnim davkom na dohodek dobaviteljev energije in začasnim zvišanjem licenčnine za rudarstvo. Komisija ocenjuje, da so neto proračunski stroški teh ukrepov v letu 2022 znašali 1,0 % BDP. Na saldo sektorja država so vplivali tudi proračunski stroški začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine, ki so po ocenah v letu 2022 znašali 0,1 % BDP. Hkrati so se ocenjeni stroški začasnih izrednih ukrepov zaradi COVID-19 med letoma 2021 in 2022 znižali z 1,9 % BDP na 0,1 %.

[13] Eurostat, Kazalniki eura 47/2023 z dne 21. aprila 2023.
[14] COM(2023) 631 final z dne 24. maja 2023.
[15] COM(2023) 141 final z dne 8. marca 2023.

(15) Svet je 18. junija 2021 Madžarski[16] priporočil, naj v letu 2022 ohrani spodbujevalno fiskalno naravnanost, vključno s spodbudo, ki jo zagotavlja mehanizem za okrevanje in odpornost, pa tudi nacionalno financirane naložbe.

(16) Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnanost[17] v letu 2022 spodbujevalna in je znašala –0,4 % BDP, kot je priporočil Svet. Madžarska je po priporočilu Sveta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi skladi EU, so v letu 2022 znašali 1,5 % BDP (v letu 2021 pa 2,1 % BDP). Zmanjšanje odhodkov, financiranih z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, v letu 2022 je bilo posledica manjšega črpanja sredstev iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov. Nacionalno financirane naložbe so imele restriktiven učinek na fiskalno naravnanost v višini 0,2 odstotne točke[18]. Madžarska tako ni ohranila nacionalno financiranih naložb, kar ni v skladu s priporočilom Sveta. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) restriktiven učinek na fiskalno naravnanost v višini 0,6 odstotne točke. Madžarska je tako dovolj dobro obvladovala rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

(17) Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo proračunske projekcije v konvergenčnem programu, je ugoden. Po predvidevanjih vlade naj bi se realni BDP leta 2023 povečal za 1,5 %, leta 2024 pa za 4,0 %. Za primerjavo, v pomladanski napovedi Komisije iz leta 2023 je predvidena nižja realna rast BDP v višini 0,5 % v letu 2023 in 2,8 % v letu 2024, predvsem zaradi pričakovane nižje rasti zasebne potrošnje, ki je posledica nižje pričakovane rasti nominalnih plač in nekoliko višje stopnje brezposelnosti. Komisija predvideva tudi nižjo rast javne potrošnje in neto izvoza. Nominalna rast BDP, predvidena v napovedi Komisije, je v obdobju, ki ga zajema napoved, nižja zaradi nižje pričakovane rasti BDP in deflatorja BDP.

(18) Vlada v konvergenčnem programu za leto 2023 pričakuje, da se bo delež primanjkljaja sektorja država v letu 2023 zmanjšal na 3,9 % BDP. Zmanjšanje v letu 2023 odraža predvsem večje davčne prihodke zaradi visoke inflacije ter začasnih nepričakovanih dobičkov in sektorskih davkov, ocenjenih na 1,5 % BDP v letu 2023. Glede na program naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP v obdobju od konca leta 2022 do konca leta 2023 zmanjšal s 73,3 % na 69,7 %. V pomladanski napovedi Komisije iz leta 2023 je za leto 2023 predviden javnofinančni primanjkljaj v višini 4,0 % BDP. To je v skladu s primanjkljajem, predvidenim v konvergenčnem programu. V pomladanski napovedi Komisije iz leta 2023 je predviden večji dolg sektorja država kot odstotek BDP, ki naj bi konec leta 2023 znašal 70,7 %. Razlika je posledica nižje rasti BDP in deflatorja BDP v napovedi Komisije.

---

16 Priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021 z mnenjem Sveta o konvergenčnem programu Madžarske za leto 2021 (UL C 304, 29.7.2021, str. 78).

17 Fiskalna naravnanost se meri kot sprememba primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov), pri čemer se izključijo začasni izredni ukrepi, povezani s krizo zaradi COVID-19, vključijo pa se odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, glede na srednjeročno potencialno rast. Za več podrobnosti glej okvir 1 v fiskalnih statističnih preglednicah.

18 Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva so imele ekspanziven učinek v višini 1,7 odstotne točke BDP, in sicer zaradi nakupa zalog plina s strani posebnega subjekta, razvrščenega v sektor država.

(19) Pričakuje se, da bodo na javnofinančni saldo v letu 2023 še naprej vplivali ukrepi, sprejeti za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic zvišanja cen energije. Ti vključujejo ukrepe, podaljšane od leta 2022, in sicer zlasti subvencije za javna podjetja za izgube, nastale zaradi kapic na cene energije za gospodinjstva, in sheme podpore za energetsko intenzivna podjetja. Stroški teh ukrepov se še naprej delno izravnajo z davki na nepričakovane dobičke dobaviteljev energije. Ob upoštevanju teh prihodkov naj bi glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 neto proračunski stroški podpornih ukrepov v letu 2023 znašali 1,2 % BDP[19]. Zdi se, da ukrepi v letu 2023 niso usmerjeni v najranljivejša gospodinjstva ali podjetja ter da jih večina ne ohranja v celoti cenovnega signala za zmanjšanje povpraševanja po energiji in povečanje energijske učinkovitosti. Zato ni ciljno usmerjenih podpornih ukrepov, ki bi se upoštevali pri oceni skladnosti s priporočilom za leto 2023.

(20) Svet je 12. julija 2022 Madžarski priporočil[20], naj ukrepa tako, da v letu 2023 zagotovi, da bo rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov v skladu s splošno nevtralno naravnanostjo politike[21], ob upoštevanju nadaljnje začasne in ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Madžarska bi morala biti pripravljena prilagoditi trenutno porabo spreminjajočim se razmeram. Madžarski je bilo priporočeno tudi, naj razširi javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetsko varnost, pri čemer naj upošteva pobudo REPowerEU, med drugim z uporabo mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih sredstev Unije.

(21) Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila v letu 2023 fiskalna naravnanost v razmerah visoke inflacije restriktivna (+4,2 % BDP). V letu 2022 je bila fiskalna naravnanost ekspanzivna (–0,4 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 naj bi imela restriktiven učinek na fiskalno naravnanost v višini 2,2 % BDP. Predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je torej v skladu s priporočilom Sveta. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, naj bi v letu 2023 znašali 2,3 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa naj bi imele restriktiven učinek na fiskalno naravnanost v višini 0,6 odstotne točke. [22] Madžarska tako načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih sredstev EU, čeprav naj ne bi ohranila nacionalno financiranih naložb. Načrtuje financiranje javnih naložb za zeleni in digitalni prehod ter energetsko varnost, na primer za razvoj elektroenergetskega omrežja, posodobitev primestnih železnic, podporo za uporabo stanovanjskih sončnih panelov, zagotovitev prenosnih računalnikov dijakom v nižjih

---

19 Ta podatek izraža raven letnih proračunskih stroškov ukrepov, vključno s tekočimi prihodki in odhodki, po potrebi pa tudi ukrepov v zvezi z naložbami v osnovna sredstva.

20 Priporočilo Sveta z dne 12. julija 2022 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Madžarske za leto 2022 in mnenje Sveta o konvergenčnem programu Madžarske za leto 2022 (UL C 334,17, 12.7.2022, str. 136).

21 Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 je srednjeročna (10-letna povprečna) potencialna rast BDP Madžarske, ki se uporablja za merjenje fiskalne naravnanosti, ocenjena na 16,6 % v nominalnem smislu.

22 Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva naj bi imele restriktiven učinek v višini 2,2 odstotne točke BDP. Velik upad drugih naložb v osnovna sredstva v letu 2023 je povezan z velikim učinkom nakupa zalog plina s strani posebnega vladnega subjekta, razvrščenega v sektor država, v letu 2022.

srednjih šolah in ukrepe na področju digitalizacije v zdravstvu, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih sredstev EU.

(22) Glede na konvergenčni program naj bi se primanjkljaj sektorja država v letu 2024 zmanjšal na 2,9 % BDP. Zmanjšanje v letu 2024 odraža predvsem znatno zmanjšanje porabe sektorja država kot deleža BDP, zlasti za bruto investicije v osnovna sredstva, vmesno potrošnjo in sredstva za zaposlene. Glede na program naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP konec leta 2024 zmanjšal na 66,7 %. Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, je v pomladanski napovedi Komisije iz leta 2023 v letu 2024 predviden javnofinančni primanjkljaj v višini 4,4 % BDP. To je več od primanjkljaja, predvidenega v programu, predvsem zaradi večjih predvidenih odhodkov za bruto investicije v osnovna sredstva v skladu z nedavnimi trendi in večje vmesne potrošnje zaradi dolgotrajnih inflacijskih pritiskov. V pomladanski napovedi Komisije iz leta 2023 je predviden večji dolg sektorja država kot odstotek BDP, ki naj bi konec leta 2024 znašal 71,1 %.

(23) V konvergenčnem programu je v letu 2024 predvidena postopna odprava nekaterih energetskih podpornih ukrepov. Komisija trenutno predvideva, da bodo neto stroški energetskih podpornih ukrepov v letu 2024znašali 0,4 % BDP, v primerjavi z 1,2 % BDP v letu 2023. Te ocene so odvisne od predpostavke, da se cene energije ne bodo ponovno zvišale. Zdi se, da energetski podporni ukrepi, ki naj bi še naprej veljali tudi v letu 2024, niso usmerjeni v ranljiva gospodinjstva ali podjetja. Ne ohranjajo v celoti cenovnega signala za zmanjšanje povpraševanja po energiji in povečanje energijske učinkovitosti.

(24) V Uredbi Sveta (ES) št. 1466/97 se poziva k letnemu izboljšanju strukturnega proračunskega salda za dosego srednjeročnega cilja, pri čemer je merilo 0,5 % BDP[23]. Ob upoštevanju premislekov o vzdržnosti javnih financ[24] in potrebe po zmanjšanju primanjkljaja pod referenčno vrednost 3 % BDP bi bilo primerno, da bi se strukturni saldo za leto 2024 izboljšal za vsaj 0,5 % BDP. Za zagotovitev takega izboljšanja rast neto nacionalno financiranih primarnih odhodkov[25] v letu 2024 ne bi smela preseči 4,4 %, kot je izraženo v tem priporočilu. To bo prispevalo tudi k znižanju osnovne inflacije, ki je precej nad povprečjem EU in bi lahko, če bo stalna, privedla do zmanjšanja konkurenčnosti, in k zaščiti zunanjega položaja.

Hkrati bi bilo treba postopno odpraviti še preostale energetske podporne ukrepe (ki jih Komisija trenutno ocenjuje na 1,2 % BDP v letu 2023), pri čemer bi bilo treba upoštevati razvoj dogodkov na trgu energije in začeti z najmanj ciljno usmerjenimi ukrepi, s tem povezane prihranke pa bi bilo treba uporabiti za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja. Po ocenah Komisije bi to privedlo do nižje rasti neto primarnih odhodkov, kot je priporočena za leto 2024.

---

23 Glej člen 5 Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97, v skladu s katerim morajo države članice, katerih javni dolg presega 60 % BDP ali ki imajo izrazitejša tveganja glede vzdržnosti dolga, izvesti prilagoditev v višini več kot 0,5 % BDP.

24 Komisija je ocenila, da bi morala Madžarska primarni strukturni saldo kot delež BDP zvišati za povprečno 0,9 odstotne točke na leto, da bi zagotovila verodostojno zmanjšanje dolga zmanjšala dolg ali srednjeročno ohranjanje preudarne ravni javnega dolga. Ta ocena je temeljila na jesenski napovedi Komisije iz leta 2022. Izhodišče za to oceno sta bila predvideni javnofinančni primanjkljaj in javni dolg za leto 2024, pri čemer je bila predpostavljena odprava energetskih podpornih ukrepov v letu 2024.

25 Neto primarni odhodki so opredeljeni kot nacionalno financirani odhodki brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov ter brez odhodkov za obresti in odhodkov za ciklično brezposelnost.

(25) Ob predpostavki nespremenjenih politik je v pomladanski napovedi Komisije iz leta 2023 predvideno, da se bodo neto nacionalno financirani primarni odhodki v letu 2024 povečali za 7,0 %, kar je nad priporočeno stopnjo rasti. Prilagoditev, predvidena v napovedi Komisije, je manjša od prihrankov zaradi popolne postopne odprave energetskih podpornih ukrepov, kar je posledica večjih odhodkov za vmesno potrošnjo in bruto investicije v osnovna sredstva ter pričakovane postopne odprave začasnih nepričakovanih dobičkov in sektorskih davkov.

(26) Glede na program naj bi se javne naložbe med letoma 2023 in 2024 zmanjšale s 5,1 % BDP na 3,7 % BDP. Manjše naložbe odražajo manjše nacionalno financirane naložbe in manjše naložbe, ki jih financira EU.

(27) V konvergenčnem programu je opisana srednjeročna fiskalna usmeritev do leta 2027. Glede na program naj bi se primanjkljaj sektorja država postopoma zmanjšal, in sicer na 1,9 % BDP leta 2025, 1,4 % leta 2026 in 0,9 % leta 2027. Primanjkljaj sektorja država naj bi torej v programskem obdobju ostal pod 3 % BDP. Glede na program naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP med koncem leta 2024 in koncem leta 2027 zmanjšal s 66,7 % na 56,3 %.

(28) Denarna in fiskalna politika ter politika gospodarskega razvoja so se na nedavne gospodarske izzive odzvale neusklajeno, kar je oslabilo učinkovitost splošnega odziva politik. Denarna politika se je v letu 2021 začela zaostrovati, vendar se je fiskalna ekspanzija nadaljevala do začetka leta 2022. Namen več začasnih ukrepov politike, uvedenih od leta 2021, je bil ohraniti kupno moč gospodinjstev na način, ki ni ciljno usmerjen, in sicer s cenovnimi in obrestnimi kapicami ter fiskalno dragimi subvencijami za energijo. Cenovne kapice so bile uvedene za motorna goriva in nekatera osnovna živila. Obrestne kapice so bile uvedene za hipoteke s spremenljivo obrestno mero, posojila malim in srednjim podjetjem, nekatera študentska posojila in velike bančne depozite. Večina teh kapic naj bi prenehala veljati leta 2023. Stroške teh ukrepov so večinoma nosila podjetja in finančni sektor, in sicer v obliki manjših prihodkov in višjih posrednih davkov, njihovi učinki izkrivljanja pa so prispevali k nižji domači proizvodnji in višjim cenam izdelkov, na katere kapice ne vplivajo neposredno. Ovirali so tudi prilagajanje povpraševanja novemu gospodarskemu okolju. Politike gospodarskega razvoja temeljijo na shemah subvencioniranih posojil za pomoč podjetjem pri prilagajanju na gospodarske šoke. Februarja 2023 se je začela izvajati obsežna shema subvencioniranih posojil s fiksnimi obrestnimi merami za podporo podjetjem, ki se soočajo z naraščajočimi stroški energije. Cenovne in obrestne kapice ter subvencionirana posojila so spodkopavali prizadevanja denarne politike za znižanje inflacije, med drugim so zmanjševali učinkovitost instrumentov centralne banke. Evropska centralna banka je ugotovila, da nekateri regulativni ukrepi, vključno z obrestnimi kapicami za bančne depozite, ovirajo izvajanje učinkovite denarne politike[26].

(29) Zaradi pomanjkljivosti pri načrtovanju in izvrševanju proračuna se je povečala ekspanzivna pristranskost fiskalne politike, tako da so prispevale k številnim sedanjim makroekonomskim izzivom Madžarske. Od leta 2016 se je zaradi zelo zgodnjega sprejemanja letnih proračunov zmanjšala kakovost makroekonomskih in proračunskih napovedi. Različna pravila o prožnosti proračuna in velike proračunske rezerve so

[26] Mnenje Evropske centralne banke z dne 26. aprila 2023 o omejitvi prenosljivosti diskontnih menic, ki jih izdaja banka Magyar Nemzeti Bank, in podaljšanju obrestne kapice, CON/2023/10, (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023AB0010&qid=1682527131068).

omogočili večjo diskrecijsko porabo, kar je še povečalo procikličnost fiskalne politike. *Ad hoc* odločitve o porabi so bile pogosto sprejete ob koncu proračunskega leta ali pa so se skozi vse leto sprejemale z vladnimi odloki brez ustreznega parlamentarnega nadzora in javnega posvetovanja, s čimer se je zmanjšala proračunska transparentnost. Nacionalni proračunski okvir ni preprečil visokih javnih primanjkljajev, ki so posledica pomanjkljivosti v zasnovi domačih fiskalnih pravil, vključno s pravilom glede dolga s procikličnimi značilnostmi, pomanjkljivega izvrševanja srednjeročnega proračunskega načrtovanja, ki ga dodatno spodkopavajo posebne določbe ureditve „stanja nevarnosti“, ter omejene vloge in virov fiskalnega sveta. Zaradi omejenih pooblastil in virov nacionalnega fiskalnega sveta je omejena njegova učinkovitost pri usmerjanju javnih razprav o fiskalnih vprašanjih.

(30) Cene stanovanjskih nepremičnin so se na Madžarskem v zadnjem desetletju močno zvišale, ponudba stanovanj pa je ostala omejena. K nedavnemu zvišanju cen so prispevale slabo ciljno usmerjene sheme subvencioniranja za nakup stanovanjskih nepremičnin, saj so te na voljo tudi gospodinjstvom z višjimi dohodki, ki že imajo stanovanje. Podobno niso ciljno usmerjene subvencije za gradnjo stanovanjskih nepremičnin, vključno z nepovratnimi sredstvi, subvencioniranimi posojili in ugodnejšimi stopnjami DDV.

(31) V skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k Uredbi načrt za okrevanje in odpornost vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. V skladu s členom 14(6) Uredbe (EU) 2021/241 je Madžarska izrazila namero, da bo zaprosila za dodatno podporo v obliki posojila v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost v višini do 6 600 000 000 EUR. Hiter začetek izvajanja načrta je bistven zaradi začasne narave mehanizma za okrevanje in odpornost, ki se bo izvajal do leta 2026. Enako pomembno je, da Madžarska zagotovi ustrezno upravno zmogljivost za izpolnitev zavez iz načrta. Hitra vključitev novega poglavja REPowerEU v načrt za okrevanje in odpornost bo omogočila financiranje dodatnih reform in naložb v podporo strateškim ciljem Madžarske na področju energije in zelenega prehoda. Sistematično in učinkovito vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost ter drugih ekonomskih politik in politik zaposlovanja, ki presegajo načrt, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za celoten program politik. Zaradi poznega sprejetja madžarskega načrta za okrevanje in odpornost decembra 2022 je prišlo do znatnih zamud pri njegovem izvajanju. Za hitro in dosledno izvajanje načrta bi bilo treba izpolniti 27 mejnikov, povezanih s krepitvijo neodvisnosti sodstva in zagotovitvijo zaščite finančnih interesov Unije. Plačila v okviru načrta niso mogoča, dokler se ti mejniki v celoti in pravilno ne izvedejo. Nepovratna sredstva, dodeljena Madžarski v okviru načrta REPowerEU, znašajo 701,6 milijona EUR. Madžarska namerava nepovratna sredstva v okviru načrta REPowerEU in dodatna posojila uporabiti za naložbe, povezane z energijo.

(32) Komisija je leta 2022 odobrila vse programske dokumente kohezijske politike Madžarske. Nadaljevanje hitrega izvajanja programov kohezijske politike ob dopolnjevanju in v sinergiji z načrtom za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, je ključnega pomena za dosego zelenega in digitalnega prehoda, povečanje gospodarske in socialne odpornosti ter zagotovitev uravnoteženega teritorialnega razvoja na Madžarskem.

(33) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih v načrtu za okrevanje in odpornost, Madžarska rešuje še več dodatnih izzivov, povezanih z revščino, konkurenco na trgu dela na področju storitev in energijo.

(34) Čeprav so se splošni kazalniki revščine v zadnjem desetletju izboljšali, se je relativni položaj nekaterih prikrajšanih skupin, kot so gospodinjstva z nizkimi dohodki, otroci, invalidi, Romi in ljudje, ki živijo v odročnih podeželskih naseljih, poslabšal. Stopnja hude materialne in socialne prikrajšanosti je med najvišjimi v EU, pri čemer obstajajo znatne razlike med regijami. Zlasti visoka je med otroki in Romi. Prikrajšane skupine se soočajo s težavami pri dostopu do ustrezne socialne pomoči, izobraževanja, zdravstvenega varstva in storitev na področju iskanja zaposlitve. Gospodinjstva brez rednih dohodkov se soočajo z vse šibkejšo socialnovarstveno mrežo. Za davčni sistem je značilna nesorazmerna obremenitev delavcev z nižjimi dohodki. Glavni viri dohodka gospodinjstev z nizkimi dohodki v zadnjem desetletju ne dohajajo življenjskih stroškov. Ustreznost minimalnega dohodka je med najnižjimi v EU. Nedavna zvišanja cen energije in hrane nesorazmerno obremenjujejo osebe z nizkimi dohodki, podporni ukrepi pa večinoma niso ciljno usmerjeni. Z nedavno spremembo zakonodaje o socialni zaščiti se je zmanjšala odgovornost države za zagotavljanje socialnega varstva.

(35) Skupna stopnja delovne aktivnosti je razmeroma visoka, vendar imajo nekatere prikrajšane skupine, kot so Romi, nizko usposobljene osebe, ženske z obveznostmi oskrbe in invalidi, težave pri vstopanju na odprti trg dela zaradi pomanjkljivosti v izobraževanju, usposabljanju, sistemih socialne pomoči in podpornih strukturah za iskalce zaposlitve. Vrzeli v stopnji delovne aktivnosti nizko usposobljenih oseb, Romov in invalidov so še vedno velike. Vsaka peta ženska, ki išče plačano zaposlitev, je izključena s trga dela, ker morajo skrbeti za invalidne otroke ali vzdrževane osebe. Koristi učinkovitih aktivnih ukrepov trga dela in dostop do teh ukrepov za prikrajšane skupine so nezadostni. Denarno nadomestilo za brezposelnost se izplačuje tri mesece, medtem ko je leta 2022 iskanje zaposlitve povprečno trajalo 16 mesecev. Štiri od desetih prijavljenih brezposelnih oseb niso upravičene do nadomestila. Dolgo povprečno obdobje prijave kaže na izzive glede zmogljivosti v javni službi za zaposlovanje. Delež iskalcev zaposlitve z nizko ravnjo osnovnih spretnosti je več kot dvakrat večji od nacionalnega povprečja. Delež odraslih, ki se izobražujejo, je še vedno majhen, zlasti med nizko usposobljenimi in brezposelnimi.

(36) Socialni dialog ostaja med najšibkejšimi v EU in se je v zadnjem času še poslabšal. Osrednji tristranski organ deluje predvsem kot forum za izmenjavo informacij za vlado, pri čemer nima formalnega pravnega okvira in ne zagotavlja smiselnega dialoga, razen pri določanju minimalne plače. Čeprav je pomanjkanje učiteljev vse večji izziv, je bila z novimi pravnimi določbami omejena njihova pravica do kolektivnega ukrepanja, povečala pa se je možnost delodajalcev, da retroaktivno odpustijo učitelje, ki so sodelovali pri izražanju državljanske nepokorščine, da bi protestirali proti delovnim pogojem. Nedavne reforme, uvedene brez smiselnega dialoga z ustreznimi sindikati, so negativno vplivale na delovne pogoje in oslabile samozastopanje zdravstvenih delavcev.

(37) Nedavno so bili primeri javnega vmešavanja v več trgov, kar je oslabilo pravno varnost. Tako poseganje je običajno odvrnilo ali omejilo naložbe EU in tuje naložbe na nekaterih trgih, kar je dejansko omogočilo nakupe podjetij s strani podjetij v državni lasti ali zasebnih družb, ki so tesno povezane z vlado. Resno vpliva na načeli

enotnega trga in pravne države[27], pri čemer omejuje možnosti za trajnostno gospodarsko rast. Posamezne družbe in panoge so na primer obravnavane diskriminatorno, in sicer s prilagojenimi davki, cenovnimi kapicami in predpisi, uvedenimi na hitro in brez predhodnega posvetovanja. Vlada od leta 2020 za uvedbo takih ukrepov uporablja tudi izredna pooblastila v okviru „stanja nevarnosti“. Proračunski prihodki iz davkov za posamezne sektorje so znatni. Vlada je na primer nedavno uvedla upravne cenovne kapice in 90-odstotni davek na dobiček v proizvodnji cementa in keramičnih materialov. To so panoge z visoko stopnjo tujega lastništva. Decembra 2022 je vlada nenadoma zvišala davek za zavarovalniške in farmacevtske družbe. Bankam je bila naložena kapica za prilagodljive hipotekarne obrestne mere, ki je vplivala na njihovo posojilno sposobnost in dobičkonosnost. Na nekatera podjetja, zlasti na področju maloprodaje in prevoza, se je neupravičeno pritiskalo s selektivnimi in samovoljnimi upravnimi pregledi, globami in odvzemi dovoljenj. Zdi se, da ni učinkovitega pravnega sredstva zoper samovoljne ukrepe, ki jih sprejemajo organi. Maloprodajni sektor se še vedno sooča z nepredvidljivimi predpisi. Pogoji za izdajo dovoljenja za ustanovitev ali spremembo trgovin, večjih od 400 kvadratnih metrov, se zdijo nepregledni, dostopnost sodnega nadzora pa je vprašljiva. Davek za maloprodajni sektor nesorazmerno bremeni večja podjetja, katerih sedež ni na Madžarskem. Vlada svoja pooblastila pogosto uporablja za izvzetje transakcij iz nadzora nad združitvami. Posledice takih transakcij za gospodarstvo, konkurenco in enotni trg se ne ocenjujejo. Merila za ta izvzetja niso določena pregledno, poleg tega ne obstaja formalni postopek za izpodbijanje teh meril ali same odločitve. Zaradi takega poseganja se je v škodo tujega lastništva povečalo državno ali državi naklonjeno domače lastništvo na področju bančništva, telekomunikacij, javnih služb, medijev ter televizijskega in radijskega oddajanja. Glede na napovedi članov vlade je mogoče podobne transakcije pričakovati v zavarovalniškem, maloprodajnem in prometnem sektorju, zlasti v zvezi z letališčem v Budimpešti. Zmanjšana prisotnost tujega kapitala ter tehničnega znanja in izkušenj, zlasti v industrijah z visoko dodano vrednostjo, kot sta bančništvo in telekomunikacije, bi lahko omejila priložnosti Madžarske za rast produktivnosti in inovacije.

(38) Mešanica virov energije Madžarske sloni na nafti in plinu, vsak od njiju pa predstavlja približno tretjino skupne porabe energije. Delež jedrskih in obnovljivih virov energije znaša 15 % oziroma približno 14 %. Madžarska je pri fosilnih gorivih in jedrski energiji še naprej močno odvisna od Rusije, njena prizadevanja, da bi se rešila odvisnosti od Rusije, pa so počasna. Uvoz iz Rusije pokriva tri četrtine domače porabe plina. Madžarska je leta 2021 podpisala dolgoročni sporazum o oskrbi s plinom z družbo Gazprom, aprila 2023 pa si je na novo izpogajala tudi možnost dodatnih količin. Za zmanjšanje odvisnosti od ruskih fosilnih goriv bodo potrebni znatni dodatni ukrepi, zlasti za okrepitev sodelovanja s sosednjimi državami, po potrebi tudi na področju infrastrukture, da se zagotovi dostop do alternativnih virov fosilnih goriv. Z elektrifikacijo in predvidenimi naložbami v energetsko intenzivne industrije se bo povečala potreba po proizvodnji električne energije. Kljub znatnemu povečanju zmogljivosti za proizvodnjo sončne energije v zadnjih letih je delež zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov še vedno med najmanjšimi v EU. Postavitev polja vetrnih elektrarn je ustavljena in naj bi se nadaljevala po odpravi pravnih omejitev. Geotermalna energija je premalo izkoriščena. Pogosto spreminjajoče se regulativno okolje prinaša več izzivov za razvoj energije iz obnovljivih virov. Poleg

[27] Glej COM(2020) 580 final, stran 1.

tega omejitve zmogljivosti omrežja za prenos električne energije ustvarjajo znatno ozko grlo za priključitev obnovljivih virov energije na omrežje, pomanjkanje prožnih rešitev na strani povpraševanja in ponudbe ter omejena vloga odjemalcev pa znatno omejujeta razvoj proizvodnje čiste električne energije iz obnovljivih virov. Neoptimalna vključitev v izravnalni trg EU predstavlja tudi zamujeno priložnost za optimizacijo omrežja z dodatno zmogljivostjo za energijo iz obnovljivih virov.

(39) Madžarska ima velik potencial na področju energijske učinkovitosti, zlasti v stanovanjskih stavbah. Poraba zemeljskega plina na Madžarskem se je v obdobju od avgusta 2022 do marca 2023 zmanjšala za 20 % v primerjavi s povprečno porabo plina v enakem obdobju v prejšnjih petih letih, s čimer je bil presežen cilj 15-odstotnega zmanjšanja, tudi zaradi ukrepov v javnem sektorju in spremembe sistema cenovnih kapic za energijo, ki se uporablja za gospodinjstva. Madžarsko se spodbuja, naj si še naprej prizadeva za začasno zmanjšanje povpraševanja po plinu do 31. marca 2024[28]. Kljub tem nedavnim spremembam pa obstoječi sistem upravnih cen energije še vedno ne omogoča pravilnega delovanja cenovnih signalov in ustvarjanja zadostnih spodbud za varčevanje z energijo. Zamejitve cen se enotno uporabljajo za vsa gospodinjstva. Do subvencionirane upravne cene so upravičena tudi gospodinjstva z visokimi dohodki, medtem ko družine z nizkimi dohodki pogosto živijo v energijsko manj učinkovitih domovih. S ciljno usmerjenimi shemami za gospodinjstva z nizkimi dohodki bi se učinkoviteje podprla ranljiva gospodinjstva in ustvarili prihranki energije.

(40) Pomanjkanje delovne sile in spretnosti v sektorjih in poklicih, ki so ključni za zeleni prehod, vključno s proizvodnjo, uvajanjem in vzdrževanjem neto ničelnih tehnologij, ustvarja ozka grla pri prehodu na neto ničelno gospodarstvo. Visokokakovostni sistemi izobraževanja in usposabljanja, ki se odzivajo na spreminjajoče se potrebe trga dela, ter ciljno usmerjeni ukrepi izpopolnjevanja in preusposabljanja so ključni za zmanjšanje pomanjkanja spretnosti ter spodbujanje vključevanja in prerazporejanja delovne sile. Da bi se sprostila neizkoriščena ponudba delovne sile, morajo biti ti ukrepi dostopni, zlasti za posameznike ter v sektorjih in regijah, ki jih bo zeleni prehod najbolj prizadel. Leta 2022 se je na Madžarskem poročalo o pomanjkanju delovne sile za 31 poklicev, za katere so potrebne posebne spretnosti in znanja za zeleni prehod. Hkrati se je udeležba delavcev v usposabljanju v energetsko intenzivnih industrijah znatno zmanjšala in je zdaj pod povprečjem EU.

(41) Svet je ob upoštevanju ocene Komisije preučil konvergenčni program za leto 2023, njegovo mnenje[29] pa je izraženo v priporočilu 1 spodaj.

(42) Svet je ob upoštevanju poglobljenega pregleda in te ocene Komisije preučil nacionalni reformni program za leto 2023 in konvergenčni program za leto 2023. Njegova priporočila v skladu s členom 6 Uredbe (EU) št. 1176/2011 so izražena v priporočilu 1 spodaj. Politike iz priporočila 1 prispevajo k obravnavanju ranljivosti, povezanih z zelo močnimi cenovnimi pritiski ter potrebami po zunanjem in državnem financiranju. Priporočili 2 in 4 prispevata k obravnavanju priporočila 1 –

PRIPOROČA, da Madžarska v letih 2023 in 2024 ukrepa tako, da:

1. do konca leta 2023 odpravi veljavne energetske podporne ukrepe, s tem povezane prihranke pa uporabi za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja; če bi bili zaradi

[28] Uredba Sveta (EU) 2022/1369.

[29] V skladu s členom 5(2) in členom 9(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97.

ponovnih zvišanj cen energije potrebni podporni ukrepi, zagotovi, da bodo ti ukrepi ciljno usmerjeni v zaščito ranljivih gospodinjstev in podjetij, da bodo fiskalno vzdržni in da bodo ohranili spodbude za varčevanje z energijo;

zagotovi preudarno fiskalno politiko, zlasti z omejitvijo nominalnega povečanja nacionalno financiranih neto primarnih odhodkov v letu 2024 na največ 4,4 %;

ohrani nacionalno financirane javne naložbe in zagotovi učinkovito črpanje nepovratnih sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih sredstev EU, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda; v obdobju po letu 2024 še naprej izvaja srednjeročno fiskalno strategijo postopne in vzdržne konsolidacije v kombinaciji z naložbami in reformami, ki prispevajo k večji trajnostni rasti, da bi dosegla preudaren srednjeročni fiskalni položaj;

si prizadeva za učinkovito usklajevanje in jasno razmejitev makroekonomskih politik, da zagotovi fiskalno in zunanjo vzdržnost; postopno odpravi cenovne in obrestne kapice, da se zmanjšajo učinki izkrivljanja in olajša nemoten prenos denarne politike; ciljno usmerja podporne ukrepe v stanovanjskem sektorju na gospodinjstva z nizkimi dohodki; okrepi srednjeročni proračunski okvir, uskladi pripravo letnih proračunov s proračunskim letom in omeji diskrecijo pri izvrševanju letnih proračunov;

2. nujno izpolni zahtevane mejnike in cilje, povezane s krepitvijo neodvisnosti sodstva in zagotovitvijo zaščite finančnih interesov Unije, da se omogoči hitro in dosledno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost; hitro dokonča poglavje REPowerEU za hiter začetek njegovega izvajanja; nadaljuje hitro izvajanje programov kohezijske politike v tesnem dopolnjevanju in sinergiji z načrtom za okrevanje in odpornost;

3. izboljša ustreznost sistema socialne pomoči, vključno z denarnimi nadomestili za brezposelnost; izboljša dostop do učinkovitih aktivnih ukrepov trga dela, zlasti možnosti izpopolnjevanja za najbolj prikrajšane skupine, in zagotovi učinkovit socialni dialog; izboljša regulativni okvir in konkurenco na področju storitev, tako da v skladu z načeli enotnega trga in pravne države prepreči selektivno in samovoljno upravno poseganje in uporabo prilagojene zakonodaje, ki posameznim podjetjem zagotavlja neupravičeno prednost ali jih postavlja v slabši položaj, izvaja sistematičen nadzor konkurence v zvezi s poslovnimi transakcijami, uporabo nujnih ukrepov pa zmanjša na nujno potrebne;

4. zmanjša splošno odvisnost od fosilnih goriv s pospešitvijo uvajanja obnovljivih virov energije, vključno z vetrno energijo, geotermalno energijo in trajnostnim biometanom, zlasti z racionalizacijo postopkov za izdajo dovoljenj, pri tem pa redno izvaja presoje vplivov na okolje ter z ustvarja podporno in predvidljivo regulativno okolje; postopno odpravi subvencije za fosilna goriva; reformira pravila o izravnalnem trgu energije in določanje tarif, da se omogočita povračilo stroškov in optimalna uporaba omrežja, ter po potrebi nadgradi elektroenergetsko infrastrukturo, vključno z zmogljivostmi omrežij in shranjevanja; diverzificira uvoz fosilnih goriv, da znatno zmanjša odvisnost od Rusije, med drugim z okrepitvijo sodelovanja z drugimi državami članicami, po potrebi tudi na področju infrastrukture; izboljša energijsko učinkovitost, zlasti v stavbah, in nadaljuje prizadevanja za zmanjšanje skupne porabe plina; prilagodi sedanji sistem reguliranih cen energije, da se spodbudi varčevanje z energijo, hkrati pa se gospodinjstvom z nizkimi dohodki zagotovi ciljno usmerjena podpora; okrepi prizadevanja politik, namenjenih zagotavljanju in pridobivanju spretnosti, potrebnih za zeleni prehod.

V Bruslju,

Za Svet
predsednik